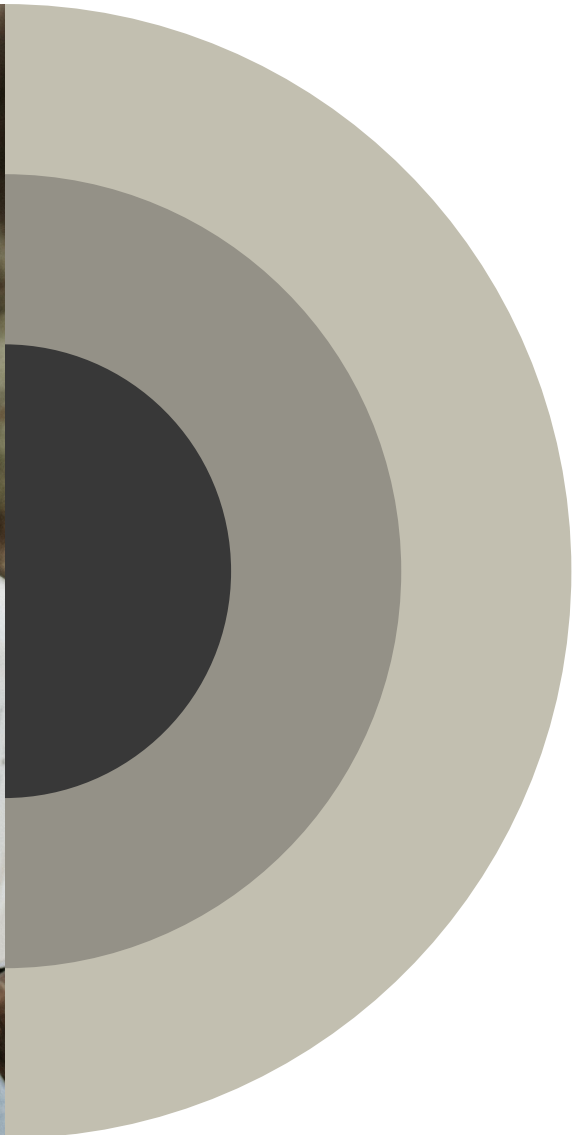

Veiledning til trosopplæring

Innhold:

Innledning	3
Grunnlag og forutsetninger for arbeid med trosopplæringsplan	4
Trosopplæringsens innhold	8
Trosopplæringsens oppbygning	11
0–5 år	11
6–12 år	12
13–19 år	13
Konfirmasjon	14
20–25 år	15
Kjernetekster i trosopplæringen	19
Verktøy for utvikling av lokal plan	20

Innledning

Med trosopplæring mener vi i denne sammenhengen den grunnleggende innføring en forsamling vil gi i kristen tro. Trosopplæringen skal gi kunnskap om troen på den treenige Gud, og mulighet for å leve og vokse i troen. En trosopplæringsplan er en oversikt over alle de konkrete tiltakene for å drive denne opplæringen.

Dokumentets hensikt

I Misjonssambandet ung forutsetter vi at trosopplæringsplaner utarbeides lokalt. Dette veiledningsdokumentet er laget som en hjelp til forsamlinger (eventuelt også regioner) som vil lage en helhetlig trosopplæringsplan. Dette vil være særlig relevant for forsamlinger som tilbyr dåp og et ansvar for medlemmene gjennom hele livet. Det kan virke overveldende å gi seg i kast med slike planer, men i hovedsak handler dette om å lage en oversikt over eksisterende tiltak, og å sette seg konkrete mål for evt. flere tiltak. Sluttproduktet av en lokal plan er ment å være en kortfattet oversikt over konkrete mål og tiltak for trosopplæring for ulike aldersgrupper, i forsamlingen (se verktøy med eksempel nederst i dokumentet). Hovedmålgruppa for dokumentet er de som har det øverste ansvaret for dette i forsamlingen, for eksempel ansatte eller styre. Samtidig tror vi det kan være nyttig som ressursdokument for alle som driver med trosopplæring i Misjonssambandet. Vi håper veiledningsdokumentet kan stimulere til flere lokale planer, og gi økt oppmerksomhet og bevisstgjøring rundt hva barn og unge lærer om kristen tro i forsamlingen.

Planen har som formål å bidra til:

- En systematisk og sammenhengende trosopplæring
- Å vekke og styrke kristen tro
- Å gi kjennskap til den treenige Gud
- Bidra til kristen livstolkning
- Utfordre til engasjement og deltakelse i forsamling og samfunn – i nærmiljøet og i det internasjonale misjonsoppdraget

Dokumentets oppbygning

Det neste kapitlet sier litt om fundamentet og premissene for å utvikle en trosopplæringsplan. I kapitlet «Trosopplæringens innhold» gir vi et forslag til hvilke temaområder trosopplæringen bør omfatte. Under overskriften «trosopplæringens oppbygning» får du eksempler på aktuelle fokus og tiltak for ulike aldersgrupper. Deretter følger et kapittel med forslag til bibeltekster som kan vektlegges i trosopplæring. Til slutt finner du verktøy for å lage en lokal plan, og et eksempel på hvordan en slik plan kan se ut. Dokumentet bygger på Den norske kirkes trosopplæringsplan, «Gud gir – vi deler».

Grunnlag og forutsetninger for arbeid med trosopplæringsplan

Bibelsk grunnlag og selvforståelse

Misjonsbefalingen er utgangspunktet for alt arbeid i Misjonssambandet ung. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve Guds kjærlighet, og få mulighet til å høre evangeliet.

Jeg har fått all makt i himmelen og på jorden. Gå derfor og gjør alle folkeslag til disipler: Døp dem til Faderens og Sønnens og Den hellige ånds navn og lær dem å holde alt det jeg har befalt dere. Og se, jeg er med dere alle dager inntil verdens ende. MATT 28,18–20

I Matt 28,18-20 knyttes dåp og opplæring til dette oppdraget, og fra de første menighetene hang dåp og opplæring uløselig sammen. Vi ser derfor på trosopplæring som en del av vårt dåps- og misjonsoppdrag og som en viktig del av vårt barne-, ungdoms- og familiearbeid.

Oppdraget «lær å holde» og «gjør til disipler» viser at siktemålet med misjonsbefalingen, og dermed også trosopplæringen, ikke bare er teoretisk kunnskap, men også praktisk liv og gode vaner. Når vi døper barn og unge har vi påtatt oss et kollektivt ansvar for både å tilby opplæring i kristen tro, gi introduksjon til et liv i praktisk etterfølgelse og tjeneste, og gi støtte til foreldre og faddere i ansvaret de påtar seg.

Det vi har hørt og kjenner til, det våre fedre har fortalt oss, det skjuler vi ikke for deres barn. For neste slektsledd vil vi lovprise Herren, hans velde og det underfulle han har gjort. Han satte opp lovbud i Jakob, ga en lov i Israel. Han påla våre fedre å gjøre den kjent for sine barn, så neste slektsledd, de barn som siden ble født, skulle lære loven å kjenne. De skulle stå fram og kunnngjøre den for sine barn, så de kunne sette sin lit til Gud og ikke glemme Guds gjerninger, men holde hans bud. SALME 78,3–7

Ansvaret for å gi budskapet videre til neste generasjon er tydelig gjennom hele Bibelen. Når israelsfolket får høre sin trosbekjennelse får de samtidig beskjed om at «disse ordene» skal gjentas «for dine barn» (5. Mos 6,6-7) og i Salme 78 gjøres overleveringen til «neste slektsledd» til en hovedsak.

Som misjonsorganisasjon er vi også en bevegelse som eksisterer for å være til velsignelse for de som ikke er medlemmer. Derfor vil det være et mål at trosopp-læringsarbeidet skal inkludere kristen diakoni og nestekjærlighet både lokalt og globalt. Vi håper at trosopp-læringsarbeidet også kan bli til nytte for barn og unge som ikke er døpt i våre forsamlinger, og at arbeidet både kan lede til dåp og tro, og lede døpte og troende til vekst.

Forutsetninger for trosopp-læring i Misjons-sambandet ung:

Våre trosopp-læringsplaner skal bygge på noen felles forutsetninger:

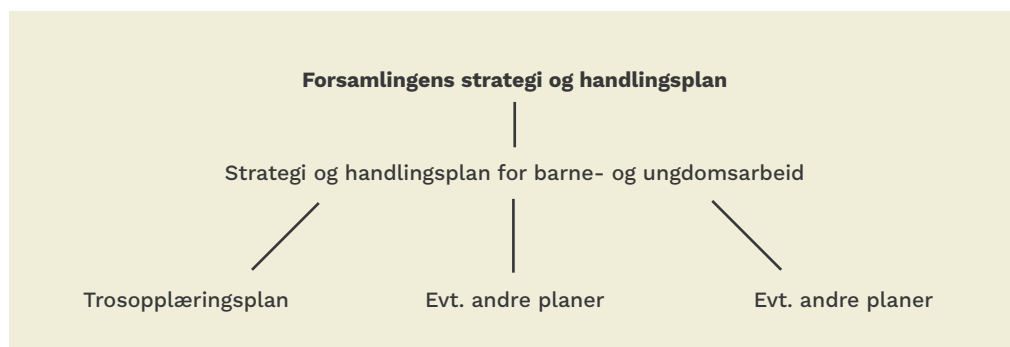
- Planene skal lages lokalt ut fra lokale forutsetninger
- De skal skje i samvirke med andre deler av arbeidet
- Trosopp-læringsplanen skal være systematisk og sammenhengende
- Tiltakene skal både representere bredde og mangfold
- Tiltakene skal lede til praktisk handling.
- Planen kan omfatte både kontinuerlig aktivitet og enkelttiltak

Vi vil si litt mer om hver av forutsetningene:

Lokale planer: Ulike forsamlinger har ulike forutsetninger (størrelse, ressurser, bemanning, form, religiøst landskap, muligheter for samarbeid, demografi, geografi, folketall) for hvilket omfang en kan tilby. Derfor mener vi at hver forsamling må utarbeide sin lokale trosopp-læringsplan som er tilpasset deres situasjon og potensial. Vi har altså ikke laget en ferdig plan for vårt arbeid, men en ressurs for å kunne utvikle lokale planer.

Samvirke med annet arbeid: En trosopp-læringsplan bør også ses i sammenheng med annen trosformidling i forsamlingen og lokalmiljøet:

- Forsamling: I arbeidet med planen bør en kartlegge hva som allerede foregår av trosopp-læring i forsamlingen, og vurdere hva en vil inkludere i trosopp-læringsplanen, og hvilke nye tiltak det eventuelt er behov for å utvikle. Trosopp-læringstiltakene kan både gjennomføres i kontinuerlig arbeid (som søndags-skole, ungdomsklubb eller forsamlingens gudstjenester), i faste arrangement (som julaftensgudstjeneste eller høstleir) eller som egne, adskilte trosopp-læringsaktiviteter (som konfirmasjonsundervisning eller Lys Våken).

- Familie: Trosopplæringstiltakene bør også ses i sammenheng med den trosutøvelse som skjer i hjemmene. I kraft av foreldremandatet har hjemmet det primære ansvaret for trosopplæring. All trosopplæring bør derfor skje i samarbeid med, og i nær forståelse med hjemmet, særlig fram til religiøs myndighetsalder (15 år).
- Skole og barnehage: En kan også se sin plan i lys av hva som formidles i skole og barnehage.
- Annet kristent arbeid: Det er mulig å samarbeide med andre kristne fellesskap, menigheter, organisasjoner og institusjoner om deler av planen. Det er heller ingenting i veien for også å inkludere tiltak som skjer utenfor forsamlingen i planen, der de unge deltar på regionale eller nasjonale aktiviteter (som nasjonal lederkonferanse eller ungDisippel) eller på aktiviteter i andre menigheter og organisasjoner (som deltakelse på tårnagenthelg, søndagsskole eller konfirmasjonsundervisning).

Systematisk og sammenhengende: Trosopplæringsplanen bør være systematisk og sammenhengende for hele aldersspennet 0-25 år. For at aktivitetene forsamlingen tilbyr skal bli helhetlig, er det viktig at

- lederne for de ulike aktivitetene bevisstgjøres at arbeidet de driver faktisk er en del av forsamlingens helhetlige trosopplæring
- det bygges gode overganger mellom aktivitetene forsamlingen tilbyr for ulike aldersgrupper
- det etableres årlige møtepunkter for ledere på tvers av aktiviteter, slik at en blir kjent med hva som formidles i de ulike aktivitetene.

Bredde og mangfold: Vi arbeider for at alle skal ha mulighet til å lære Jesus å kjenne, og at Guds frelse skal «nå til jordens ende» (Jes 49,6). Trosopplæringstiltak bør ta høyde for at alle deltakere som ønsker det skal inkluderes, og bør være åpen også for unge som ikke er medlemmer av forsamlingen.

- Tiltakene bør derfor rette seg mot barn og unge med ulike interesser, evner og forutsetninger, og det bør legges til rette for en mangfoldig og variert trosopplæring når det gjelder innhold og metodevalg.
- Den bør også være tilrettelagt for begge kjønn. Dette må prege utvalg av temaer i opplæringen, og en bør tilstrebe at både mannlige og kvinnelige ledere er involvert i trosopplæringen, slik at både gutter og jenter kan finne rollemodeller de kan identifisere seg med. Det har også stor verdi at de unge får møte forbilder i andre aldersgrupper enn sin egen.
- Der det er aktuelt bør en også arbeide for å inkludere barn og unge med nedsatt funksjonsevne og med annen etnisk, kulturell eller kirkelig tilhørighet.

Praksis: Både nyere litteratur om barne- og ungdomsarbeid og erfaringene fra pandemien har lært oss betydningen av å involvere deltakerne i praksis. Vi vil tilstrebe å utarbeide trosopplæringstiltak som ikke passiviserer deltakerne, men bidrar til aktiv deltakelse i bibellesning, bønneliv, tjeneste, misjon og i relasjon til ledere og andre kristne. Målet for trosopplæringen er, i tillegg til kunnskap om kristen tro, at de unge kan vokse inn i en personlig relasjon med den treenige Gud og et personlig engasjement for det kristne fellesskapet og misjonsoppdraget. Vi ønsker altså ikke å nøye oss med å lære de om for eksempel bønn, men som ledere også å be for og med dem, og introdusere gode vaner og rammer for praktisk bønneliv.

Ulike tiltak: En trosopplæringsplan vil i de fleste tilfeller bestå både av kontinuerlige tiltak og enkelttiltak. Til kontinuerlige tiltak regnes tiltak som foregår ukentlig eller månedlig gjennom året, som f.eks. søndagsskole, bibelgruppe eller tiltak som jevnlig legges inn i forsamlingens øvrige møter eller barne- og ungdomsarbeid. Enkelttiltak er tidsavgrensede aktiviteter eller arrangement, som for eksempel utdeling av fireårsbok, skolestartmarkering, HalloVenn og LysVåken. Disse kan også gjentas årlig.

Slike enkeltarrangement er en fin anledning til å invitere bredt i lokalsamfunnet og skape lokale tradisjoner hvor terskelen for å komme til forsamlingen blir ekstra lav. På denne måten kan enkeltstående trosopplæringsarrangementer fungere som en god rekrutteringsarena for det kontinuerlige arbeidet. Tidsavgrensede kurs gir dessuten mulighet til å gi grundig og systematisk undervisning på en måte som ofte er vanskelig i det kontinuerlige arbeidet, og kan dermed fungere som en fordypning og et supplement til det kontinuerlige arbeidet. Både undervisning/andakt, møter, aktiviteter, lek, måltider og samtaler kan regnes som tiltak dersom de har en funksjon.

¹ Kinnaman: Faith for exiles; Dean: The Godbearing life; Ward: God at the mall; Norheim: Kan tru praktiserast?; Barna: The state of youth ministry*

Trosopplæringens innhold

Dette kapitlet definerer hvilke temaområder vi tenker en forsamlings trosopplæringsplan kan inneholde. Ideelt sett skal alle disse emnene berøres i en helhetlig trosopplæringsplan fra 0-25 år. Om en forsamling ikke har mulighet til å berøre alle temaer, er det viktig å gjøre et bevisst valg om hva en vektlegger i sin forsamling.

Vi har organisert temaene under tre overskrifter:

- Kristen tro og livstolkning handler om å forstå seg selv og tilværelsen – i hverdag og høytid, i sorg og glede – i lys av relasjonen til Gud og troen på den treenige Gud.
- Kristen tro og tradisjon skal formidle kristen tro slik den kommer til uttrykk i Bibelen, bekjennelsesskriftene og vår lutherske kulturarv.
- Kristen tro i praksis handler om å leve det nye livet vi er kalt til i Kristus i hverdagen gjennom bønn, lesning av Bibelen, gudstjenestefeiring, tjeneste og etterfølgelse.

Vi har lagt opp til at disse kan holdes sammen, slik at når en f.eks. gir kunnskap om Bibelen, samtidig øves i å bruke Bibelen aktivt, og reflekterer over hvilken plass den skal ha i eget liv. Oversikten nedenfor viser målsettinger for hvert aspekt og angir hovedtemaene i en systematisk trosopplæring. Noen hovedtemaer har også forslag til konkrete undertema. Se egen oversikt over kjernetekster fra Bibelen på s. 16. Oversikten fungerer best som hel tabell i oppslag, og kan også printes og henges opp.

Kristen tro og livstolkning

Trosopplæringen skal fremme refleksjon og legge til rette for at barn og unge kan se seg selv og tolke sin verden i lys av troen.

Livs- og troshistorie

Barn og unge skal arbeide med å finne et språk for sin egen livs- og troshistorie i lys av troen. Dette kan være tema og erfaringer fra familie, oppvekst, skole og kirke.

Personlig vekst

Trosopplæringen skal være en arena for samtale og refleksjon, stimulere personlig og åndelig vekst og ansvarlig livsførsel, og utfordre til etisk handling.

De store spørsmålene

Barn og unge skal få mulighet til refleksjon og undring omkring livets store spørsmål i lys av den kristne tro. Dette kan være spørsmål som:

- Hvor kommer jeg fra?
- Hvem er jeg?
- Har jeg verdi?
- Hva er meningen med livet?
- Hvem vil jeg være/bli?
- Hvor skal jeg?
- Hva er sant og viktig?
- Det ondes problem
- Forhold mellom tro og vitenskap
- Forholdet mellom kristen tro og ulike religioner og livssyn

Kirkens tro og tradisjon

Gjennom trosopplæringen skal barn og unge lære å kjenne den treenige Gud gjennom Bibelen som Guds ord, trosbekjennelsen, sakramentene og andre sentrale uttrykk for kirkens tro. Barn og unge skal bli kjent med de kristne høytidene og kirken de tilhører.

1. trosartikkel

Barn og unge skal arbeide med hva det innebærer at Gud er menneskets, himmelens og jordens skaper.

- Gud skaper mennesket, jorden og universet
- Det ondes problem
- Guds omsorg for den skapte verden
- Menneskeverd og menneskesyn
- Forvalteransvar
- Glede og takknemlighet over skaperverket

2. trosartikkel

Barn og unge skal bli kjent med Jesus som venn, frelser og Herre.

- Jesus er sann Gud og sant menneske
- Jesus åpenbarer Guds gode vilje
- Jesus møter og elsker mennesker
- Forsoning og frelse
- Jesu død, oppstandelse og himmelfart
- Jesus ved Faderens høyre hånd og hos det enkelte menneske
- Jesus kommer igjen og holder oppgjør

3. trosartikkel

Barn og unge skal bli kjent med hvordan Den hellige ånd virker og leder oss i vårt liv, og i kirke og misjon.

- Den hellige Ånd
- Åndens frukt og Åndens gaver
- Misjonen, den verdensvide kirke og den lokale menighet
- Kirken som Jesu legeme, og det allmenne prestedømme
- Synd og omvendelse, bekjennelse og tilgivelse
- Håpet om oppstandelse og evig liv

Sakramentene

Barn og unge skal lære om dåpen og nattverden som nådemidler og grunnlag for troens liv.

- Død og oppstandelse med Kristus
- Korsmerket i dåpen og i hverdagen
- Nattverden og syndenes forlatelse
- Den nye pakt mellom Gud og mennesker

Kristen tro i praksis

Gjennom trosopplæringen skal barn og unge arbeide med hva det vil si å være elsket av Gud, elske seg selv, sin neste og Gud. De skal lære å be, lese Bibelen, feire gudstjeneste og vise nestekjærlighet i praktisk solidaritet. Barn og unge skal få uttrykke seg selv, sin tro og sin skaperevne.

Bønn

Barn og unge skal få erfaring med ulike bønner og ritualer hvor kristen tro uttrykkes. Gjennom trosopplæringen skal de selv lære å be.

Gudstjenestefeiring

Barn og unge skal delta i gudstjenesten og menighetens fellesskap gjennom dåp, bønn, sang, tilbedelse, bekjennelse, nattverd og bruk av Guds ord.

Bibellesning

Barn og unge skal lære å kjenne og bruke Bibelen til hjelp, trøst, veiledning og inspirasjon.

Sang og musikk

Barn og unge skal få anledning til å uttrykke seg selv, tro, tvil, tilbedelse, glede og klage gjennom salmer, lovsang, musikk og andre kulturuttrykk. Barn og unge skal lære sentrale salmer knyttet til høytidene.

Diakoni

Barn og unge skal delta i kirkens diakonale virksomhet uttrykt gjennom nestekjærlighet, inkluderende fellesskap, vern om skaperverket og kamp for rettferdighet. Barn og unge skal få oppleve omsorg og gjestfrihet.

Sentrale dimensjoner ved menneskelivet

Barn og unge skal i lys av den kristne tro, arbeide med sentrale dimensjoner ved menneskelivet som for eksempel:

- Kropp, selvbilde og identitet
- Vennskap og relasjoner
- Selvstendighet og tilhørighet
- Kjærlighet, seksualitet og samliv
- Fysisk og psykisk helse
- Følelser og grenser
- Sorg og tap
- Død og håp
- Godt og ondt
- Rett og galt

- Synd og skam
- Tilgivelse og forsoning
- Tro og tvil
- Utdanning og yrkesvalg
- Ressursforvaltning og forbruk
- Likestilling og rettferd

Vår Far og bønn

Barn og unge skal lære Vår Far og kjenne andre uttrykk for bønn, tilbedelse og klage som bordbønn, aftenbønn, fri bønn, bibelske bønner, liturgiske bønner m.m.

Bibelen

Barn og unge skal bli kjent med Bibelens oppbygging, tilblivelse og frelseshistorien. Det skal være en særlig vekt på evangeliene og fortellingen om Jesu liv, død og oppstandelse. Tekster knyttet til de tre trosartiklene og de kristne høytidene er sentrale.

- Skapelse, syndefall og frelseshistorie
- Noen personer og hendelser i Det gamle testamentet, f.eks Abraham, Sara, Hagar, Josef, Moses, utferden fra Egypt, Rut, Ester, David, Jona, Daniel
- Utvalg fra Salmenes bok; takk og

tillit, klage- og lovsang, bønner

- Utvalg fra profet- og visdomslitteraturen med vekt på Messiasprofetiene og krav om sosial rettferdighet
- Job og lidelsens problem
- Fortellinger fra Jesu liv, død og oppstandelse
- Jesu lignelser og undervisning om Guds rike
- Jesu undere
- Fra Apostlenes gjerninger om urkirken og misjonens begynnelse
- Utvalg fra brevlitteraturen med fokus på forsoning, rettferdigjørelse ved tro og det nye livet i Kristus
- Endetiden med oppgjøret og den nye himmel og jord

Kirkeårets høytider og merkedager

- Barn og unge skal bli kjent med kirkens høytider, deres bakgrunn og inn-

hold.

- Søndag, advent, jul, fastetiden, påske, Kristi himmelfart og pinse

Kirke og organisasjon

Barn og unge skal få kunnskap om og kjennskap til kirken de tilhører, inkludert et kritisk perspektiv på kirkens tradisjon og historie.

- Kirkens verdensvide fellesskap og oppdrag
- Utvalgte epoker og personer fra kirkehistorien som f.eks reformasjonen, Martin Luther, Hans Nielsen Hauge og fremveksten av frivillige organisasjoner
- Kristen kunst, musikk og tradisjon
- Misjonssambandets historie og særpreg

Misjon og den verdensvide kirke

Barn og unge skal få mulighet til å ta del i kirkens sendelse til verden ved å se og erfare at den kirke de selv er en del av er et globalt fellesskap med et verdensvidt oppdrag.

Etikk

Barn og unge skal kunne det dobbelte kjærlighetsbudet, de ti bud, den gylne regel og andre uttrykk for kristne verdier. De skal arbeide med disse verdiene i relasjon til sin hverdag. Barn og unge skal arbeide med etiske spørsmål i lys

av kristen tro og frihet. Dette kan være spørsmål rundt forbruk, fordeling, samliv, livets ukrenkelighet.

Tilgivelse

Barn og unge skal arbeide med tilgivelse: å ha behov for tilgivelse, be om tilgivelse, å være tilgitt, å tilgi. Ungdom skal få anledning til å gå til sjelesorg og samtale.

Faste og forsakelse

Barn og unge skal få impulser til å leve bærekraftig og se egne behov i lys av fellesskapets beste.

Medarbeiderskap

Barn og unge skal få praktisere sin tro gjennom aktiv deltakelse, ansvar og tjeneste i kirke og samfunn.

Trosopplæringens oppbygning

Denne veilederen er delt inn i fire stadier:

- 0-5 år
- 6-12 år
- 13-19 år
- 20-25 år

I det følgende vil det gis en kort beskrivelse av hva som særpreger disse ulike aldersgruppene, forslag til hovedfokusområder i trosopplæringen, og til slutt ulike forslag til tiltak og aktiviteter for de ulike aldersgruppene. Forsamlingene står fritt i sitt lokale planarbeid til å fastsette tjenlige aldersinndelinger innen, eller på tvers av, aldersinndelingene her.

Mer konkret stoff til gjennomføring av en systematisk trosopplæring med forslag til ressurser for bruk i de ulike aldersgruppene, finner du her:

- Ressursbank NLM ung
- Oversikt over trosopplæringsressurser i NLM ung og andre organisasjoner

0-5 år

I løpet av barnets første fem år, blir inntrykket det har av både verden og seg selv formet. Svarene det får på spørsmålene Er jeg trygg? Er jeg elsket? Er det bruk for meg? legger grunnlaget for årene som ligger foran. Sammen kan hjemmet og det kristne fellesskapet gi barnet et bilde av hvem deres himmelske Far er og gi dem en erfaring av Guds kjærlighet til dem. Barn engasjeres av og lærer gjennom bibelfortellinger. Formidling av bibelfortellinger gir barnet kjennskap til Bibelens Gud og er viktige byggesteiner i barnets trosliv.

Hovedfokus for denne aldersgruppen:

- La barnet oppleve trygghet, tilhørighet og fellesskap i hjemmet og forsamlingen
- Gi barnet en erfaring av at det er elsket av foreldre og Gud
- Skape gode tradisjoner for hverdag og høytid
- La barnet bli kjent med Jesus som Guds sønn, og hvordan han møter mennesker i Bibelen og i dag
- Utruste foreldrene til å oppdra barnet i kristen tro

Eksempel på aktuelle tiltak:

Invitasjon til dåp, dåpssamtale, dåp, familiesamling før eller etter dåp, bønn for månedens dåpsbarn, hilsen i posten på årsdag for dåp, babysang, søndagsskole, barne- og familiemøter, utdeling av 4 års bok eller barnebibel, familieleirer, barnekor, høytidsverksted, aktiviteter i naturen, skolestartmarkering, familiemiddag i forsamlingen.

Samvirke med hjemmet:

Dele ut materiell til bruk i hjemmet, arrangere temasamlinger om trosopplæring i hjemmet. Inspirere foreldre til å innføre slitesterke vaner for praktisering av tro. Hjelpe foreldrene til å se hvordan disse vanene kan vokse med barnet. Legge til rette for småfelleskap der man kan dele tro og liv.

Forslag til aktiviteter i hjemmet: Bordbønn og aftenbønn, be velsignelsen over barnet, syng kristne barnesanger, lese bibelfortellinger for barnet, markere de kristne høytidene, markere dåpsdag.

6-12 år

I løpet av barneskoleårene vil barnet oppleve at verden utvider seg. Venner får en større plass i livene deres, de lærer mer om verden og hvordan ting henger sammen, og de møter mennesker med andre syn. De begynner å bli mer oppmerksom på hvem de selv er og sammenligner seg med andre. Barn i denne fasen er glade i å lære, leke og å være i aktivitet. De vil etter hvert klare å tenke mer abstrakt og får evne til å se sammenhenger og trekke de store linjene. Det er viktig å gi barna rom for å uttrykke tanker om tro og tvil og at voksne er villige til å svare på spørsmål. Samtidig skaper det trygghet og stabilitet at etablerte vaner og tradisjoner videreføres. Barna trenger aksept, trygghet, tilhørighet og gode grenser. Det vil være store forskjeller innad i gruppa. Tweens (10-12 år) vil ofte ha behov for samlinger som er spesielt tilrettelagt for de.

Hovedfokus for denne aldersgruppen:

- Gi barna en nærmere kjennskap til den treenige Gud og hans frelsesplan
- La barna bli kjent med Bibelen og hjelpe dem til å anvende Bibelen i eget liv
- Hjelpe barna til å innarbeide gode vaner for kristen tro og praksis
- Bygge et sunt og sant selvbilde
- Legge til rette for at barna kan finne venner og oppleve tilhørighet i det kristne fellesskapet
- Legge til rette for at barnet kan delta med tjenester i forsamlingen
- Gi barna nærmere kjennskap til hvorfor og hvordan vi driver misjon

Eksempel på aktuelle tiltak:

Søndagsskole, barnekor, barneklubb, familie gudstjenester, skolestartmarkering, SFO på skolens planleggingsdager, hallovenn-arrangement, leir, tårnagentsamling, tweensklubb, utdeling av bibel.

Samvirke med hjemmet:

Legge til rette for småfelleskap der foreldre kan dele tro og liv. Inspirere foreldre til å videreføre vaner for praktisering av tro, og se hvordan disse vanene kan vokse med barnet. Tilby familieleirer og andre arrangement på tvers av aldersgruppene. Arrangere og invitere til kristne fellesskap for barn.

Forslag til aktiviteter i hjemmet: Se på kristne barneprogram, høre på kristne barnesanger, ha bilder med kristne motiv, lese kristne barnebøker, be sammen, ha familieandakt, sende barnet på kristne leirer, markere kristne høytider, markere dåpsdagene, legge til rette for daglig bibellesning.

13-19 år

Ungdomsårene innebærer mange forandringer og utfordringer. Det er en tid av livet som preges av utvikling og utprøving, livsutfoldelse, selvstendiggjøring og valg. Jevnaldrende har ofte stor betydning som samtalepartnere og forbilder i disse prosessene. Samtidig er det viktig at ungdom møter voksenpersoner som har tid til samtale og tilstedeværelse, og som ønsker å gå noen skritt sammen med dem på veien. Gjennom disse relasjonene vil ungdommene kunne skape seg et bilde av hvordan det kan se ut å leve som kristen i hverdagen. I overgangen fra barn til voksen blir også behovet for å bli tatt på alvor og bli vist tillit enda større, og som fellesskap kan vi få møte dem i dette ved at vi legger til rette for at de kan bidra og lede på ulike måter.

Hovedfokus for denne aldersgruppen:

- Støtte ungdommene i å etablere en trygg selvforståelse og identitet som Jesu etterfølgere
- hjelpe ungdommene til å etablere og vedlikeholde bærekraftige trosvaner, med vekt på viktigheten av den jevnlige tilknytningen til et kristent fellesskap
- Mobilisere og se den enkelte ungdoms potensial og nådegaver, slik at han eller hun kan få utvikle sine evner og finne ut hvordan de med sine liv kan utgjøre en forskjell i misjon og for medmennesker
- Utruste til å kunne sette ord på troen sin og vitnesbyrdet sitt, og dele det med andre
- Møte de unges spørsmål og undring med trygghet, åpenhet og nysgjerrighet, og skape arenaer hvor en kan snakke om de vanskelige spørsmålene uten å ha alle svarene
- Skape arenaer hvor tenåringer kan ha med seg vennene sine eller stifte nye vennskap, i en tid hvor jevnaldrende betyr ekstra mye

Eksempel på aktuelle tiltak:

Konfirmasjon (se egen del nedenunder), bibelgrupper/smågrupper, oppmuntre og gi rom for at ungdommene kan ha en tjeneste i fellesskapet, leirer, kristne festivaler, UL, Sommertreff, ungdoms-ALFA, ungdomsmøter, skolelag, klubb, kor, friluftsliv, idrett, ledertrening, lederkonferanser, Frontline, VALG, bokutdeling.

Samvirke med hjemmet:

Oppmuntre til bibelskole eller kristen folkehøyskole etter VGS, oppmuntre til å reise på leir og festival, samlinger for foreldre og foresatte som kan legge til rette for samtaler og samspill omkring viktige tema.

Forslag til aktiviteter i hjemmet: Se serier eller filmer sammen og bruk det som utgangspunkt for samtaler og refleksjon ut fra et kristent livssyn, bruk anledningen rundt bordet til å snakke sammen om ting som betyr noe, ta initiativ til å be sammen om det dere er opptatt av, lese bibel eller andaktsbøker sammen, gi gode bøker i gave, tjene andre sammen, være gode forbilder og oppmuntre til egen bibellesning og bønn.

Konfirmasjon

Konfirmasjon har hatt en sentral plass i trosopplæring i Norge. Konfirmasjonstiden skal gi ungdommene en helhetlig oversikt over innholdet i kristen tro, gi konfirmantene del i kristent fellesskap, erfaring med kristen tjeneste og kalles til et liv i forsakelse og tro. Selve konfirmasjonshandlingen er forbønns- og velsignelseshand-

lingen som avslutter den sammenfattende trosopplæring hjem og forsamling har øvet i konfirmasjonstiden. Konfirmasjonen skal styrke tilhørigheten til det kristne fellesskapet ved invitasjon, inkludering og omsorg. Den har til hensikt å være disipelgjørende med aktivt trosliv og kristenliv som mål. Konfirmasjonen gjennomføres normalt det året konfirmantene fyller 15 år.

I norsk kontekst var konfirmanttiden opprinnelig forberedelse til nattverdgang, og presten skulle bekrefte (konfirmere) at de unge var rede. I luthersk tradisjon innebar også konfirmasjonshandlingen en bekreftelse av dåpsløftet, og innebærer fortsatt en utfordring og anledning for den enkelte til å bekjenne troen. Konfirmasjonstiden skal være åpen både for døpte og udøpte ungdommer, men selve konfirmasjonshandlingen forutsetter dåp. Slik understrekes dåpens betydning for tro og tilhørighet til Kristus og kirken.

Siden konfirmasjon har en sentral posisjon i norsk tradisjon, er dette en stor mulighet både til å gi forsamlingens medlemmer større innblikk i kristen tro og å komme i kontakt med unge utenfor forsamlingens arbeid. I Misjonssambandet er det ulik tradisjon i hvilken grad en ønsker å lage helt selvstendig konfirmasjonsundervisning i organisasjonen, tilby et mindre supplement til undervisningen i andre menigheter eller delta i helt i andre menigheters konfirmasjonsundervisning (i f.eks. Den norske kirke eller Den evangelisk-lutherske frikirke). Alle disse variantene kan legges inn som en del av forsamlingens trosopplæringsplan. Når en sender sine ungdommer til en annen menighet kan en vurdere om ledere i forsamlingen også vil bidra som ledere i dette arbeidet for å skape en bro mellom det som skjer der og forsamlingens arbeid.

Dersom en forsamling skal tilby egen konfirmasjonsundervisning, bør en forsøke å arbeide med alle hovedtemaene i trosopplæringens innhold (slik de er beskrevet i dokumentet) i løpet av konfirmasjonstiden. Utvelgelsen av innhold må ses i forhold til forsamlingenes totale trosopplæringsplan. Det må legges vekt på at konfirmasjonstiden skal gi en videreføring, og ikke bare en repetisjon av tidligere undervisning.

Hovedfokus for konfirmasjonstiden:

- I løpet av konfirmasjonstiden skal en ha arbeidet med trosbekjennelsen, Vår Far og budene. Konfirmantene skal være fortrolige med gudstjenester og møter, sakramentene og kjenne Bibelens store fortelling.
- Konfirmasjonstiden skal fremme opplevelsen av egenverd og legge til rette for at konfirmantene kan se seg som skapt, elsket og holdt oppe ved Guds kjærlighet.
- Den bør også gi forståelse av luthersk teologi om synd, nåde, omvendelse, frelse og frelsesvisshet.
- Det bør legges til rette for personlig refleksjon og sterkt fellesskap.
- Det er tjenlig å involvere konfirmantene og deres foreldre/foresatte i planlegging og gjennomføring av konfirmasjonstiden. Konfirmasjonstiden er en viktig tid for familiene, både den nærmeste familien og storfamilien. I tillegg til egne foreldremøter kan en legge til rette for samvær der foreldre/foresatte og konfirmanter sammen arbeider med temaer knyttet til tros- og livsspørsmål. Konfirmasjonen gir også god anledning til å involvere fadderne gjennom forbønnstjeneste og invitasjon til ulike samvær.

Eksempel på aktuelle tiltak:

Gudstjenester, undervisning, diakoni og andaktsliv er sentrale arbeidsformer som konfirmantopplegg kan bygges rundt. Deltakelse i forsamlingens ungdomsarbeid, leir, samtale- og interessegrupper, temamøter, tjenesteaksjon, prosjektarbeid, musikk, dans og drama.

Samvirke med hjemmet:

Foreldremøter/kurs med tema som for eksempel konfirmasjon, ungdomsspørsmål og foreldre- rolle, samlivstemaer, tro og identitet, etiske temaer. Medarbeiderskap i tilknytning til planlegging og gjennomføring av tiltak i konfirmasjonstiden.

20-25 år

Videregående er ferdig, og den unge voksne står ved terskelen av voksenlivet. Viktige spørsmål er Hvor hører jeg til? og Hvem trenger meg? og den unge er ivrig etter å finne sin plass. Overgangene fra videregående til studier eller fra studier til arbeidsliv er sårbare perioder, der mange gradvis mister tilhørigheten til det kristne fellesskapet. Familien og forsamlingens viktigste oppgave er nå å gi myndighet til å stå på egne bein, samtidig som de er der og gir trygghet til å ta troen med inn i alt det som møter dem. Dette er også en tid av livet da mange flytter til større byer for å studere eller jobbe. For mange forsamlinger vil det være få i denne alderen, og det kan være krevende å være en minoritet mellom ungdom og voksne. Forsamlingen bør også gi oppfølging til de som har reist til andre steder, og hjelpe de inn i gode fellesskap der de er.

Hovedfokus for denne aldersgruppen:

- Hjelp ungdommene til å etablere og vedlikeholde bærekraftige trosvaner, med vekt på viktigheten av den jevnlige tilknytningen til et kristent fellesskap
- Utruste til å kunne sette ord på troen sin og vitnesbyrdet sitt, og dele det med andre
- Skape gode arenaer for å dele tro i mindre grupper, gjerne som følger hverandre over tid
- Gi de unge større ansvar i fellesskapet, og se etter muligheter til å veilede, heller enn å belære
- Utrustning, samtale og forkynnelse om det å leve som kristen som student og som yrkesaktiv
- Lære de unge å se sitt liv i lys av misjonsbefalingen, og sitt ansvar i den globale kirkes oppdrag om Verden for Kristus

Eksempel på aktuelle tiltak:

Regelmessige smågrupper/bibelgrupper, involvere de unge i gudstjenesten og ellers i arbeidet, medvandring, UL, PULS unge voksne, Veien til tjeneste, Studentforum, TID disippel, Mentorgrupper for unge yrkesaktive, ekteskapskurs, tjenestekvelder med informasjon om muligheter for å engasjere seg i forsamlingen, temakvelder om kristen i studieliv/arbeidsliv eksempelvis med hjelp fra Skaperkraft eller Laget, bok-utdeling, egne studentgudstjenester. Inkludere i lederoppgaver for yngre aldersgrupper. Høre jevnlig hvordan det går med ungdommer som har reist til andre steder, og invitere til forsamlingen i høytider og ferier. Noen ganger kan det også være aktuelt å invitere noen av de til å holde andakt.

Samvirke med hjemmet:

Oppmuntre til å reise på aktuelle konferanser og arrangement, støtte og be for ulike tjenester de unge engasjerer seg i

Forslag til tiltak i hjemmet: Be, lese i Bibelen og lovsynge sammen, gi billett til et aktuelt arrangement i gave, gi gode bøker, spørre hvordan den unge ønsker at troen skal praktiseres i hjemmet, tjene andre sammen

Kjernetekster i trosopplæringen

Et viktig element i trosopplæringen er å gi barn og unge kjennskap til sentrale bibeltekster. Utvalget er gjort ut ifra følgende kriterier: tekster om de sentrale høytidene, fortellinger fra Jesu liv og undervisning, utvalg fra brevlitteraturen, katekismetradisjonen, utvalgte salmer og et riss av Bibelens store fortelling.

Det er selvsagt naturlig å tilpasse bruken av teksten ut ifra aldersgruppen. For de yngste aldersgruppene vektlegges bruk av konkret fortellerstoff, mens man for de eldre aldersgruppene stadig legger til rette for en utvidet forståelse av Bibelens budskap, gjentakelse og fordykning i det mest sentrale.

Bruk denne listen for å sørge for en bredde i bruk av tekster og fortellinger. Er dere innom de mest sentrale temaene gjennom et år?

Juleevangeliet	Luk 2,1-20
Påskefortellingen	Matt 26,1-28,10
Såret for våre overtredelser	Jes 52,13-53,5
Dåps- og misjonsbefaling og Kristi himmelfart	Matt 28,16-20 Apg 1,1-14
Talsmannen	Joh 14,16-18
Pinsedag	Apg 2,1-13
Jesus som 12-åring i tempelet	Luk 2,41-52
Jesus metter 5000, Jesus går på vannet	Joh 6,1-35
Jesus tar imot barna	Mark 10,13-16
Guds barn	Joh 1,9-12
Jesus er veien, sannheten og livet	Joh 14,6
Enkens sønn i Nain	Luk 7,11-17
Jesus hos Marta og Maria	Luk 10,38-42
Tolleren og Fariseeren	Luk 18,9-14
Jesus og den rike unge mannen	Luk 18,18-30
Jesus og Tomas	Joh 20,24-29

Guds rike er som sennepsfrøet	Mark 4,30-34
Den barmhjertige samaritan	Luk 10,25-37
Sauen som ble funnet	Luk 15,1-7
En far som ventet	Luk 15,11-32
Bergprekenen	Luk 6,20-49
Vår Far	Matt 6,6-13
Det dobbelte kjærlighetsbud	Matt 22,37-40
Den gylne regel	Matt 7,12
Den lille bibel	Joh 3,16
Kjærlighetens høysang	1 Kor 13
Guds kjærlighet	1 Joh 4,7-11
Fred med Gud, rettferdiggjort av tro	Rom 5,1-11
Av nåde er dere frelst	Ef 2,1-10
Åndens frukt	Gal 5,16-26
Gled dere!	Fil 4,4-8
Herren er vår Gud	5 Mos 6,4-9
Velsignelsen	4 Mos 6,22-27
Hva er da et menneske?	Salme 8
Herren er min hyrde	Salme 23
Tilgi meg Gud	Salme 51
Bønn, klage og tillit	Salme 71
Du har skapt meg på skremmende underfullt vis	Salme 139
Lovsyng Gud!	Salme 150
Skapelse og syndefall	1 Mos 1,1-3,24
Guds løfte til Abraham	1 Mos 12,1-3
Miriam redder Moses	2 Mos 2,1-10
Gud kaller Moses	2 Mos 2,23-3,15; 4,10-16
De ti bud	2 Mos 19,20; 20,1-20
Den store soningsdagen	3 Mos 16
Samuel i tempelet	1 Sam 3
Guds løfte til David og hans ætt	2 Sam 7,1-17
Møte med Den hellige	Jes 6,1-8
Sosial rettferdighet	Amos 5,7-15
Den nye himmel og jord	Åp 1,1-2;21,1-5

Eksempler på tekster til sammenhengende lesning:

Evangeliet etter Markus
 Filipperbrevet
 Efeserbrevet
 Utferden fra Egypt (2 Mos)
 Ruts bok
 Jona

Verktøy for utvikling av lokal plan

Denne skissen kan arbeides med og fylles ut av styret, eventuelle ansatte eller de som er ledere for barna og ungdommene i fellesskapet. Eller en sammensatt gruppe bestående av ulike mennesker fra for eksempel de nevnte tingene: Dersom du ønsker å jobbe med dokumentet i Word-format, finner du link [her](#).

Vi vil også oppfordre til å utarbeide en oversikt over når de ulike tiltakene dere allerede har, er fordelt utover året. Et slikt årshjul er nyttig med tanke på planlegging og gjennomføring, i tillegg til at det skaper gode forutsetninger for å drive et godt informasjonsarbeid.

<p>Hovedmålet med vår trosopplæring Hva er deres forsamling sitt hovedmål med trosopplæringen?</p>	
<p>Grunnlag og særpreg Trosopplæringens grunnlag kan gjerne formuleres ut ifra denne veiledningens innledning og side 8 om trosopplæringens innhold.</p> <p>Hva kjennetegner dere som fellesskap? Hvordan ser gruppen mellom 0 og 25 ut?</p> <p>For å få hjelp til å tenke på deres særpreg kan det være nyttig å tenke gjennom følgende spørsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hva er deres styrker? • Hva er deres svakheter? • Hvor ser dere muligheter? • Hvilke utfordringer har dere?	
<p>Organisering, rammer og ansvar Dersom dere har flere ansatte, kan det være aktuelt å skissere hvem som har hovedansvaret for de ulike delene av arbeidet og eventuelle samarbeidskonstellasjoner. For de fleste fellesskap vil det være tilstrekkelig å vise hvem som har ansvar for hva i tiltaksplanen på neste side.</p>	

Sentrale dimensjoner i en systematisk trosopplæring

En helhetlig trosopplæring består av ulike sentrale dimensjoner. Tenk gjennom hva som er relevant i deres fellesskap og sammenheng, og hvordan konteksten deres ser ut. Enkelte av dimensjonene kan også tas inn i hverandre.

Sentral dimensjon	Hvordan ivaretas dette i vår forsamling?	
	Hvor er vi nå?	Hva har vi som mål?
Samvirke med hjem og familie		
Barn og unges medvirkning		
Inkludering og tilrettelegging		
Gudstjeneste		
Diakoni		
Misjon		
Sang- og musikk		
Samarbeid med andre organisasjoner		
Kommunikasjonsarbeid		

Eksempel på lokal trosopplæringsplan

<p>Hovedmålet med vår trosopplæring Hva er deres forsamling sitt hovedmål med trosopplæringen?</p>	<p><i>Gi opplæring i hva kristen tro er, utruste til en slitesterk tro og skape engasjement for noe større enn oss selv. Skape tilhørighet til vårt fellesskap og bygge opp under trosopplæringen i hjemmet – til alle barna i fellesskapet vårt, men spesielt ansvar for de som er døpt hos oss.</i></p>
<p>Grunnlag og særpreg Trosopplæringens grunnlag kan gjerne formuleres ut ifra denne veiledningens innledning og side 8 om trosopplæringens innhold.</p> <p>Hva kjennetegner dere som fellesskap? Hvordan ser gruppen mellom 0 og 25 ut?</p> <p>For å få hjelp til å tenke på deres særpreg kan det være nyttig å tenke gjennom følgende spørsmål:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hva er deres styrker? • Hva er deres svakheter? • Hvor ser dere muligheter? • Hvilke utfordringer har dere?	<p><i>Misjonsbefalingen er utgangspunktet for alt vårt arbeid. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve Guds kjærlighet, og få mulighet til å høre evangeliet. I Matt 28,16-20 knyttes også dåp og opplæring til dette oppdraget, og vi vil derfor se på trosopplæring som en del av vårt dåps- og misjonsoppdrag og en viktig del av vårt barne-, ungdoms- og familiearbeid.</i></p> <p><i>Vi kjennetegnes av å være et livlig fellesskap med mange unge, og det er stor spredning i alder i gruppen vår. Vi har også noen ulike bein å stå på med både søndagsskole/bibelgruppe, barneklubb, teensklubb og familieverksted, i tillegg til mer tidsavgrensede tiltak.</i></p> <p><i>Våre styrker er at vi er en stor og fin gjeng med unge allerede, vi har flinke og kompetente bidragsyttere/støttespillere, og foreldre som støtter opp rundt arbeidet og bidrar der det trengs.</i></p> <p><i>Våre svakheter er at vi er litt få bidragsyttere totalt sett, og med spredningen i alder på barna har vi ikke mulighet til å dele dem opp på tilstrekkelig måte. Mulighetene for å få med flere barn og unge er absolutt tilstede når vi allerede er en god gjeng. Vi har også mulighet til å lage grupper med barn som er litt mindre, for at undervisning og samtale skal bli mer relevant. Det vil kreve flere ledere. Gjennom barne- og teensklubbene har vi også muligheten til å få med enda flere barn og ungdom som kanskje ikke ville oppsøkt kirken til vanlig. Dette gjelder også enkelttiltak som for eksempel HalloVenn.</i></p> <p><i>Utfordringene våre er at vi ikke har et fast lokale med tilrettelagt teknikk osv. for de ulike gruppene. Det innebærer at vi må være litt fleksible på hvordan vi legger opp samlingene, og planlegge med utgangspunkt i det vi har. Vi er også avhengige av å ha tilgang på de ulike lokalene til enhver tid.</i></p>
<p>Organisering, rammer og ansvar Dersom dere har flere ansatte, kan det være aktuelt å skissere hvem som har hovedansvaret for de ulike delene av arbeidet og eventuelle samarbeidskonstellasjoner. For de fleste fellesskap vil det være tilstrekkelig å vise hvem som har ansvar for hva i tiltaksplanen på neste side.</p>	<p><i>Se tiltaksplan.</i></p>

Sentrale dimensjoner i en systematisk trosopplæring

En helhetlig trosopplæring består av ulike sentrale dimensjoner. Tenk gjennom hva som er relevant i deres fellesskap og sammenheng, og hvordan konteksten deres ser ut (er dere en forsamling der de fleste mellom 0 og 18 kun er med på aktiviteter i deres forsamling osv.). Enkelte av dimensjonene kan også tas inn i hverandre.

Sentral dimensjon	Hvordan ivaretas dette i vår forsamling?	
	Hvor er vi nå?	Hva har vi som mål?
Samvirke med hjem og familie	<i>Ivaretas i fellesgudstjenester der vi sier noe om innholdet i de ulike tiltakene våre. Vi har også ulike Facebook/Messenger-grupper der vi kommuniserer med foreldrene/hjemmet.</i>	<i>Ha flere foreldrekvelder der vi kan oppmuntre og dele erfaringer med tro i hjemmet, bruke eller lage opplegg som også oppfordrer til å gjøre noe sammen som familie.</i>
Barn og unges medvirkning	<i>Barna deltar med spørsmål, refleksjoner og praktiske oppgaver (skattekiste, holde opp konkrete osv). Eldre barn kan f.eks lese. Barn og unge får medvirke under gudstjenesten.</i>	<i>Involvere ungdommene mer ovenfor barna, og la de stadig få mer ansvar og delta mer aktivt enn som «hjelpelere».</i>
Inkludering og tilrettelegging	<i>Tilrettelegger for at barn som trenger det kan ta med seg en voksen. Vi har per dd ingen barn med funksjonsnedsettelse, men vi ønsker alle barn og unge velkommen.</i>	<i>Vi ønsker å være et inkluderende fellesskap, og tilrettelegge der det er behov.</i>
Gudstjeneste	<i>Barna skal få være med på deler av gudstjenestefeiringen før de får tilpasset undervisning. Vi ønsker at de aktivt er med på deler av liturgien, nattverd, misjonsinformasjon, kollekt, trosbekjennelse og Vår Far.</i>	<i>At gudstjenesten blir et samlingspunkt som knytter hele forsamlingen sammen på tvers av alder, og at den også blir en viktig del av trosopplæringen gjennom barn og unges aktive deltakelse i gudstjenesten.</i>
Diakoni	<i>De minste barna sang på et lokalt gamlehjem i jula. Familieverksted er også et diakonalt tiltak der man legger til rette for familier som kan være i krevende situasjoner.</i>	<i>Ønsker å spre Guds kjærlighet til lokalmiljøet, gjennom enkelt- og kontinuerlige tiltak. Vi vil også løfte frem Misjonssambandets øvrige arbeid, og skape engasjement for å støtte dette.</i>
Misjon	<i>Barna og ungdommene er med på misjonsinformasjon i gudstjenesten, og vi bruker også noen ganger tid på tematikken i egne samlinger for barna.</i>	<i>At barna selv skal få et mer aktivt forhold til misjon gjennom tilpassede filmer, tilpasset kommunikasjon, bønn og egen givertjeneste/innsamlingsaksjon.</i>
Sang- og musikk	<i>Alle fra 0-18 deltar i lovsangen i gudstjenestene, og det er sang og musikk på egne samlinger. På enkelte gudstjenester kan frivillige delta aktivt som forsangere og minikor.</i>	<i>Vi ønsker å gi mulighet for å være med i et kor eller musikkarbeid gjennom forsamlingen. Har ikke kapasitet per dd, men håper å starte et barn/ungdoms-lovsangsteam etter hvert.</i>
Samarbeid med andre organisasjoner	<i>Samarbeid med lokal kirke om Familieverksted, låner en annen kirke til barneklubben. Har samarbeidsgudstjenester med annen NLM-forsamling i høytidene.</i>	<i>Delta mer aktivt i tverrkirkelige nettverk i lokalområdet.</i>
Kommunikasjonsarbeid	<i>Har hatt stand/bod på senteret og delt ut vafler og invitasjon til kirken. Fokus på intern info, spre arrangementer for målgruppen og relevante nyhetsmailer/SoMe kanaler.</i>	<i>Øke bevisstheten rundt at god informasjon er viktig, og at vi må synliggjøre oss for en større del av befolkningen i nærområdet.</i>

Tiltak i en systematisk og sammenhengende trosopplæring

For alder 0-25 år: Gjør rede for hvordan trosopplæringstilbudet deres ser ut. For å få bedre oversikt, kan man skille mellom mellom enkelttiltak og kontinuerlige tiltak.

Et eksempel på en ferdig utfylt tiltaksplan som på side 20 kan du se [her](#).